

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Обіход І.В.,
доцент кафедри німецької філології та
методики навчання німецької мови*

Суспільний розвиток, парадигмальні зміни в освіті, міжнародні зв'язки у різних галузях науки та культури, необхідність спілкування між різними народами зумовили потребу в навчанні іноземних мов. У системі професійної підготовки вчителя іноземних мов та зарубіжної літератури виробнича шкільна педагогічна практика є особливою формою навчального процесу, яка забезпечує оволодіння студентами під керівництвом методистів і вчителів мінімумом професійно-методичних умінь, необхідних для реалізації основних функцій учителя.

Практиці відводиться місце ключового компонента підготовки майбутнього фахівця, який визначає якість набутих студентами знань, інтелектуальних і професійних вмінь та навичок, якими має володіти висококваліфікований педагогічний працівник.

Відповідно до навчальних планів ступеневої підготовки фахівців педагогічна практика для студентів німецького відділення організовується на освітньо-кваліфікаційних рівнях «Бакалавр» та «Магістр». Мета, завдання, структура, зміст, особливості педагогічної практики на кожному ступені визначаються сутністю, функціями діяльності педагогічного працівника відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня.

Основними умовами ефективності педагогічної практики є теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів, навчаючий, розвивальний і виховний її характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів її організації та проведення, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Під час педагогічної практики інтенсивно формуються професійні вміння й навички студентів, розвивається їх творча самостійність, здатність аналізувати педагогічні процеси, закладаються основи індивідуального стилю навчально-виховної роботи та педагогічної майстерності.

Варто зауважити, що ефективне навчання іноземних мов у загальноосвітній школі потребує відповідної професійно-методичної компетенції вчителя. У системі підготовки педагогічних кадрів ця проблематика сфокусована в навчальній дисципліні «Методика навчання іноземних мов», яка розкриває теоретичні, практичні, організаційні аспекти

навчання іноземних мов як спілкування в діалозі культур, інноваційні методичні технології, репрезентує сучасний погляд на навчання видів іншомовної мовленнєвої діяльності, формування соціокультурної компетентності учнів в контексті міжкультурного спілкування, особливості навчання в основній та старшій школі та передбачає наявність міцних зв'язків між практикою в школі та курсом методики.

Беручи до уваги розроблені програми з педагогічної практики можна стверджувати, що студенти під час проведення уроків з іноземних мов (німецька, англійська мови) орієнтуються на класичні і найновіші вітчизняні та зарубіжні джерела із курсу «Методика навчання іноземних мов», у тому числі на навчальні матеріали щодо підвищення кваліфікації вчителів і викладачів німецької мови в рамках проекту від Гете-інституту «Вчимося навчати німецької» («DLL: Deutsch Lehren Lernen»). Згідно з програмою проекту DLL студенти німецького відділення мають можливість під час педагогічної практики оцінити якість завдань і вправ для заняття німецької мови, розглянути функцію завдань і вправ для тренування навичок усного та писемного мовлення, проаналізувати особливості процесу взаємодії у класі для вивчення німецької мови, обговорити рамкові умови, які визначають планування та проведення заняття, стандарти, яких потрібно досягти та навчальні програми, яких слід дотримуватися вчителю під час вивчення німецької мови. Програма проектів передбачає надання студентам під час навчання необхідної інформації щодо особливостей застосування системи вправ і завдань для розвитку німецькомовної комунікативної компетентності; соціальних форм роботи в процесі навчання німецької мови; методики формування німецькомовної компетентності в говорінні і у письмі; особливостей впровадження у процес навчання німецької мови комплексних навчальних завдань: мікро- та макропроектів; структури та змісту Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти; планування заняття за основними дидактично-методичними принципами.

Студентам пропонуються в рамках DLL завдання з систематичного спостереження та аналізу навчальної діяльності на основі відеозаписів практичних занять з німецької мови у різноманітних країнах трьох континентів, які вони можуть використати під час проходження педагогічної практики у школах. Відеоматеріали слугують основою для розуміння заняття та вдосконалення власних професійних компетенцій шляхом критичного аналізу педагогічних та дидактичних концепцій. Для самостійного опрацювання студентам доступні мультимедійні матеріали, практичні завдання та доступ до інтерактивної навчальної програми Гете-інституту (Moodle-платформа).

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки кваліфікаційного рівня «бакалавр» (спеціальність 014 Середня освіта) педагогічна практика забезпечує досягнення здобувачами таких результатів навчання:

- самостійно організовувати навчально-пізнавальну діяльність учнів з певних тем чи цілого розділу на основі навчальної програми, орієнтуючись на досягнення позитивних якісних змін у розвитку учнів, їхніх знаннях й уміннях, ставленні до навчального предмета; застосовувати під час підготовки до занять сучасну додаткову методичну літературу;
- вміти застосовувати різні типи навчальних занять, методів і форм організації навчання, що спонукають учнів до активної діяльності в позиції суб'єкта;
- самостійно оцінювати результати навчання учнів із дотриманням необхідних вимог на кожному етапі навчального заняття, висловлювати оцінку діяльності учнів та отримувати від них зворотний зв'язок для регулювання навчально-виховного процесу;
- виконувати функції класного керівника, самостійно планувати і організовувати дозвілля, позанавчальне життя учнів відповідно до рівня їхнього розвитку, потреб та інтересів, проводити виховний захід;
- аналізувати стан і можливості поліпшення педагогічного процесу та відповідного освітнього середовища в загальноосвітніх навчальних закладах;
- бути готовим удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень;
- уміти розробляти систему заходів для забезпечення належного освітнього середовища, відповідно до норм безпеки життєдіяльності та сучасних технологій отримання знань;
- забезпечувати навчально-виховний процес відповідною навчально-методичною документацією, програмами, планами та інноваційними проектами;
- володіти професійними якостями вчителя-філолога
- вміти працювати з текстовою, графічною, числовою інформацією за допомогою комп'ютера, використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками і спеціальними програмами для пошуку необхідних матеріалів; володіти навичками управління інформацією
- вміти управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня;

- організовувати індивідуальні дослідження з метою вивчення рівня розвитку учнів, особливостей їхньої навчально-пізнавальної діяльності, їхніх потреб та інтересів, сутності педагогічних явищ, педагогічної діяльності тощо;
- проводити наукові дослідження з метою психолого-педагогічного вивчення рівня розвитку колективу, міжособистісних стосунків учнів;
- організовувати різноманітні додаткові заняття (індивідуальні та групові заняття, консультації та співбесіди);
- брати участь у різних формах професійної комунікації (семінари, конференції, засідання методичного об'єднання, круглі столи, дискусії).

Отже, педагогічна виробнича практика на факультеті іноземних мов спрямована на формування у студентів німецького відділення здатності та готовності здійснювати діяльність із навчання іноземної мови в навчально-виховних закладах на базі сформованої у них іншомовної професійної комунікативної компетентності та знань основ теорії методики, педагогіки та психології, забезпечення практичного пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, уміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами педагогічного процесу.